

Jaarverslag provincie 2023

Hella Timmermans-Brandt
Provincie archivaris

Maart 2024

0. Samenvatting en actiepunten

In dit jaarverslag beschrijf ik de situatie op informatiegebied binnen de Provincie Noord-Brabant en bij de Gemeenschappelijke Regelingen waarin de provincie deelnemer is. Intern zijn goede stappen gezet mede dankzij het project Impuls aan Informatiebeheer. Het is nu zaak om deze verbeteringen structureel te beleggen binnen de organisatie en naar de volgende fase te gaan. Wel heb ik mijn zorgen over het zaakstelsel. Er zit heel veel informatie in het stelsel en het stelsel kent een aantal beperkingen binnen de gekozen structuur. De vraag is, na zoveel jaren na ingebruikname, of dit stelsel nog het best passende stelsel is voor de provincie Noord-Brabant.

De provincie is een project gestart om in kaart te brengen hoe de archivering bij de Verbonden Partijen is geregeld. Bij twee van de drie omgevingsdiensten zie ik dat ze hard aan de weg timmeren. Met de derde omgevingsdienst heb ik afgesproken dat deze komend jaar extra mensen en middelen inzet om weer te voldoen aan alle eisen die informatiebeheer aan ze stelt.

Ook op het gebied van digitaal duurzaam beheer maakt de provincie grote sprongen. De eerste gedigitaliseerde archieven zijn in oktober 2023 opgenomen in het e-depot van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC).

Voor 2024 wil ik Gedeputeerde Staten twee aandachtspunten meegeven:

1. Zorg voor een visie op het zaakstelsel. Maak een plan voor:
  - het afsluiten en nabewerking van informatie uit Corsa.
  - de aanschaf van een (zaak)stelsel welke het werken met informatie het beste ondersteunt.
2. Controleer altijd bij het aangaan van een samenwerkingsverband of het informatiebeheer geregeld is.

1. Inleiding

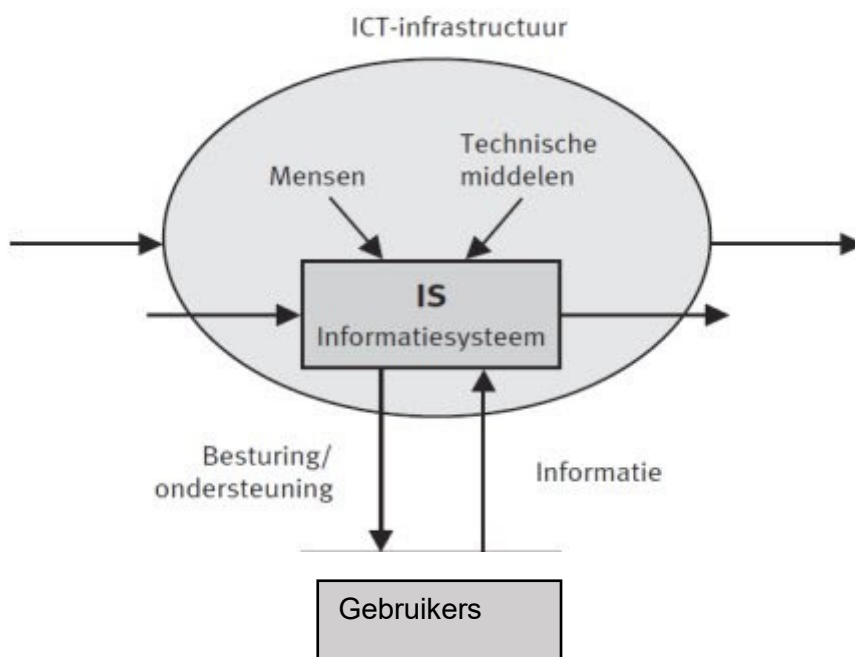
Hierbij bied ik u het jaarverslag aan over de activiteiten die ik heb uitgevoerd in het jaar 2023. Dit jaar heb ik de nadruk gelegd op de twee vervangingstrajecten die de archieven uit de periode 1950 tot 2010 beslaan. Daarnaast heb ik aandacht besteed aan de verbonden partijen waarin de Provincie Noord-Brabant deelneemt. Dit heb ik gedaan in nauwe samenwerking met de medewerkers van team InformatieControl en -Beheer (ICB).

Een jaarverslag is een document waarin wordt teruggekeken op het afgelopen jaar en rekenschap wordt afgelegd van handelen. Dit jaar heb ik er voor gekozen ook aandachtspunten te benoemen voor het jaar 2024. Bij sommige onderwerpen vraag ik Gedeputeerde Staten om meer middelen in te zetten voor het onderwerp “werken met informatie”. Hiermee hoop ik dat dit jaarverslag bijdraagt aan het verbeteren van het informatiebeheer van de Provincie Noord-Brabant.

2. Toezicht op en advisering over de niet-overgebrachte archieven van de Provincie Noord-Brabant

Informatiebeheer binnen een organisatie bestaat uit verschillende onderdelen. In mijn gesprekken met medewerkers van de Provincie Noord-Brabant merk ik dat zij denken dat informatiebeheer gelijk staat aan het zaakstelsel. Als er iets niet teruggevonden kan worden, ligt dat aan dit stelsel. De praktijk is echter een stuk weerbarstiger. Het zaakstelsel functioneert in een groter, technisch geheel en is daardoor afhankelijk van beschikbare middelen en de mensen om deze te onderhouden. Nog veel belangrijker is de gebruiker van het zaakstelsel. Die is namelijk degene die het zaakstelsel moet vullen, zowel met bestanden als metadata. Het goed kunnen terugvinden van informatie staat of valt met de vraag of deze gebruiker de juiste informatie toevoegt.

In het toezicht dat ik houd op het informatiebeheer kijk ik niet alleen naar de inrichting van het zaakstelsel maar ook naar aspecten zoals mensen, ondersteuning, sturing, IT-infrastructuur en andere technische middelen.

Afbeelding 1: Het Informatiesysteem volgens prof. Maarten Looijen.

2.1 De gebruiker: project Impuls aan informatiebeheer

De provincie is vanaf 2015 zaakgericht gaan werken. Vanaf dat moment was het beleid dat de medewerkers zelf hun informatie vastleggen in het zaakstelsel Corsa. In 2020 publiceerde dr. J de Jong in opdracht van de Provincie Noord-Brabant het onderzoeksrapport 'Onderzoeksopdracht naar de kwaliteit van archivering' (2020). Dit resulteerde onder meer in het interne project Impuls aan informatiebeheer. Een belangrijk doel van dit project was het ondersteunen en onderwijzen van de gebruiker zodat zij op de juiste wijze het zaakstelsel vullen.

Een terugkerend aandachtspunt is het verbeteren van de kennis van medewerkers. Wat is informatiebeheer en waarom wil je ervoor zorgen dat informatie goed wordt opgeslagen? In het

project is er een nieuwe training ontwikkeld voor nieuwe medewerkers. Daarmee is het pakket aan trainingen uitgebreid. Deze behandelt het nut en de noodzaak van goed informatiebeheer. Om bij de huidige medewerkers aandacht te vragen voor informatiebeheer zijn ook diverse communicatiemiddelen gebruikt.

Wat ontbreekt is een verplichte knoppencursus voor het zaakstelsel Corsa. De medewerkers krijgen zelf de keuze om deze te volgen. Het zou een grote winst zijn als alle medewerkers die het zaakstelsel gebruiken een uitleg van het stelsel moeten volgen.

Medewerkers van ICB zijn langs alle programma's geweest voor een nulmeting. Voor tweederde van de programma's zijn inmiddels verbeterplannen gemaakt. De goede initiatieven die hieruit voortvloeien kunnen alleen worden bereikt als iedereen meewerkt en als deze gedragen worden door de programmamanagers. Daarom wordt nu in elk programmaformulier goed informatiebeheer als verbeterpunt meegenomen en het komt terug in de reflectiegesprekken tussen de directeur en alle programmamanagers.

Al met al kan ik concluderen dat dit project veel heeft opgeleverd en een aantal zaken verder in gang heeft gezet. Het project stopt per 30 juni 2024. Ik ben blij om te zien dat de stuurgroep ervoor heeft gezorgd dat de resultaten structureel in de organisatie en de processen zijn geborgd. Het is belangrijk dat de resultaten worden uitgedragen op het niveau van politiek, bestuur en management. Ook vraag ik blijvend aandacht vanuit Gedeputeerde Staten voor het ter beschikking stellen van voldoende middelen om het werken met informatie verankert te houden in de organisatie.

2.2 Het zaakstelsel: Corsa

Tijdens al mijn inspecties en gesprekken op het provinciehuis komt steeds hetzelfde aandachtspunt naar boven: de werking van het zaakstelsel Corsa. De problemen die ik hoor zijn tweezijdig. Ten eerste ervaart men het toevoegen van informatie aan het stelsel als lastig. Dit heeft te maken met zowel het gebruiksgemak van het stelsel als met de vaardigheid van de gebruikers. Ten tweede is het terugvinden van de juiste informatie ingewikkeld, wat mede veroorzaakt wordt doordat de gebruikers niet de juiste metadata toevoegen aan hun documenten. Als een document niet de juiste omschrijving heeft, is het naderhand onmogelijk om deze terug te vinden.

Corsa draait al sinds 2010 binnen de provincie. De informatie die erin zit is echter ouder. Dit betekent dat er al voor een lange periode informatie is vastgelegd. Het gaat om duizenden dossiers in het stelsel, waarvan de medewerkers aangeven dat een groot gedeelte nog bewerkt moet worden.

Vanuit archiefperspectief zien we graag dat archiefblokken worden afgesloten na tien jaar. De redenen hiervoor zijn dat de hoeveelheid informatie niet te groot is en ook op langere termijn dossiers terug te vinden zijn. In de digitale wereld gelden deze redenen des te meer. Daarbij geldt als extra reden het digitaal duurzaam houden van bestanden. Waar papier eeuwen meekan, is dat voor digitale bestanden geen vanzelfsprekendheid. Niet voor niets wordt in de nieuwe Archiefwet de termijn waarin informatie moet worden overgebracht naar de archiefbewaarplaats teruggebracht van twintig naar tien jaar.

Omdat ik meer duidelijkheid wil krijgen over de huidige werking van Corsa, zal ik begin 2024 een audit laten uitvoeren. Deze audit maakt inzichtelijk wat de huidige werking is van het stelsel en welke aspecten goed en minder goed geborgd zijn. Wat de uitkomst hiervan ook moge zijn, ben ik van mening dat het tijd wordt om een plan te maken voor het bewerken en overbrengen van de

informatie in Corsa. Daarnaast zie ik graag dat de vraag beantwoord wordt of Corsa nog wel het juiste zaakstelsel is voor de Provincie Noord-Brabant.

Ik adviseer Gedeputeerde Staten om een werkgroep in het leven te roepen die gaat nadenken over mijn bovenstaande twee vragen:

1. Maak een plan voor het afsluiten en nabewerken van informatie uit Corsa.
2. Doe marktonderzoek naar zaakssystemen en maak een plan voor een zaakstelsel dat het beste aansluit bij het werken met informatie binnen de provincie.

2.3 Vervanging en bewerking papieren archiefblokken

In 2022 is de provincie begonnen met de vervanging van de archiefblokken gevormd in de periode tussen 1950 en 1999. Daarnaast is er een aanbestedingstraject gestart voor het laten bewerken en digitaliseren onder vervanging voor het archiefblok 2000-2010. De afspraak is dat beide digitale eindproducten worden opgenomen in het digitaal depot van de archiefbewaarplaats bij het Brabants Historisch Informatie Centrum. Eind 2022 zijn beide partijen aan wie de opdrachten waren gegund, gestart met de werkzaamheden. Helaas bleek de praktijk weerbarstiger dan verwacht. Het bedrijf dat verantwoordelijk is voor het scannen van de archieven tot 1999 bleek grote moeite te hebben met de grootte van de bestanden. Voor het blok 2000-2010 geldt dat het bewerken van de dossiers ingewikkelder blijkt dan van te voren ingeschat. Het is goed om te zien dat de provincie hier bovenop zit, en erop stuurde dat beide partijen voldoen aan de kwaliteitscriteria die vooraf zijn gesteld.

2.4 Vernietiging

In 2023 hebben mijn medewerker vernietiging en ik de vernietigingslijst V2015 beoordeeld. Op deze lijst stonden bijna 26.000 dossiers die na goedkeuring mochten worden vernietigd. Gezien de grote hoeveelheid en de complexiteit van de dossiers heeft de beoordeling ervan ons veel tijd gekost. Op basis van deze lijst zijn er enkele aanpassingen gedaan in de systemen of in het archief.

De vernietiging van deze dossiers is slechts een klein onderdeel van het geheel. In Corsa zitten duizenden dossiers die nog bekeken moeten worden en op termijn vernietigd moeten worden. Het is goed te vermelden dat hiervoor inmiddels, samen met mij, een protocol voor is ontwikkeld. De vernietiging van deze dossiers moet worden meegenomen in het project voor het afsluiten en het nabewerken van Corsa.

3. Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Afgelopen jaar ben ik verschillende malen benaderd door archivariissen uit de provincie met de vraag hoe het precies geregeld is met de archivering van samenwerkingsverbanden waarin ook de Provincie Noord-Brabant deelneemt. Er is een verschil tussen Verbonden partijen en samenwerkingen. Bij een Verbonden Partij heeft de Provincie een financieel belang. Daarom zijn deze partijen ook opgenomen in de begroting. Op een heleboel gebieden werkt de provincie samen met andere partijen zonder dat er financiële afspraken zijn gemaakt. Dat zijn samenwerkingen.

Het is belangrijk beide soorten in beeld te hebben. De reden hiervoor is dat het zo geregeld dat als er tussen de partners van het samenwerkingsverband niks afgesproken is over archivering altijd het hoogste orgaan geacht wordt dit op zich te nemen. In regionaal verband is dat vaak de Provincie. In de Begroting 2023 is een lijst opgenomen waarin al meer dan 30 Verbonden Partijen worden genoemd.¹ Er zijn zeven gemeenschappelijke regelingen waarbij de Provincie deelnemer is. Bij de meeste Gemeenschappelijke Regelingen zijn afspraken gemaakt over de archivering en houd ik toezicht. Van de overige Verbonden Partijen is onbekend hoe de archivering geregeld is. Daarnaast is het niet duidelijk in hoeveel samenwerkingsverbanden de Provincie opereert.

Gelukkig heeft de Provincie dit probleem onderkent en opdracht gegeven om in kaart te brengen of en hoe de archivering bij de Verbonden Partijen is geregeld. In specifieke gevallen onderzoeken we met terugwerkende kracht wat er is afgesproken rondom archivering.

Het is natuurlijk veel beter om vanaf het ontstaan van een Verbonden Partij of samenwerkingsverband goede afspraken te maken over het informatiebeheer. Ik adviseer de leden van Gedeputeerde Staten om tot beleid te komen dat ervoor zorgt dat bij het aangaan van een Verbonden Partij of een samenwerkingsverband afspraken worden gemaakt over het beheer van de informatie.

3.1 Havenschap Moerdijk

Afgelopen jaar heb ik verschillende gesprekken gevoerd bij het Havenschap Moerdijk. Het bestuur van het Havenschap is een Gemeenschappelijke Regeling waarin de provincie deelnemer is. De taken zijn belegd in een besloten vennootschap. Vanwege deze verdeling van taken zie ik alleen toe op het informatiedeel dat gevormd wordt door de GR. Het Havenschap ziet de meerwaarde in van mijn adviezen over het inrichten van een goed informatiesysteem. Bij de eerste kennismaking bleek dat hun archief perfect in orde was en in een goed geconditioneerde ruimte werd bewaard. Het is alleen volledig op papier.

Het Havenschap is bezig met de overstap naar digitale archivering. Daarom heb ik voorgesteld mee te kijken. De eerste stap is de inrichting van de vernietiging. In een volgende sessie gaan we bespreken hoe de provinciale vernietigingslijst kan worden toegepast binnen het Havenschap. Daarna is het de bedoeling dat het Havenschap de aangemerkte documenten daadwerkelijk vernietigd. Uiteindelijk wil ik er naartoe dat zij een kwaliteitssysteem voor hun digitale informatie hebben.

3.2 De Brabantse omgevingsdiensten

In 2023 heb ik met alle drie de Brabantse omgevingsdiensten contact gehad.

---

¹ Provincie Noord-Brabant, *Begroting 2023*, 329-330.

In mijn vorige jaarverslag was ik erg kritisch op de inrichting van de informatiehuishouding van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). Zij hadden mijns inziens alleen het primaire proces goed ingericht maar geen oog voor de archiveringsfunctie. In mijn eindverslag had ik 7 punten aangedragen die opgelost moesten worden. In maart 2023 heb ik hierover een goed gesprek gevoerd met de OMWB. Zij hebben toegezegd alle 7 punten op te pakken. In december hebben we opnieuw contact gehad. Er was op dat moment een extra medewerker aangenomen die een aantal acties had uitgezet. We hebben afgesproken dat ik aan het einde van het eerste kwartaal van 2024 een audit doe om te kijken in hoeverre hun zaakstelsel voldoet aan de eisen van goede archivering.

Ik heb in het voorjaar van 2023 een inspectie uitgevoerd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Zij hebben in 2022 een extra record manager aangenomen die dingen in beweging wist te zetten. Dat was ook te merken tijdens deze inspectie. Er lag een duidelijke visie op het informatie management en het primaire proces was technisch goed geregeld. Het grootste probleem is het zaakstelsel. Hierin zit informatie vanaf de begintijd van de ODBN maar ook van voorlopers. Dit maakt het zoeken erg lastig waardoor medewerkers om het systeem heen gaan werken. Daarnaast is het systeem qua technische mogelijkheden nogal verouderd. Ook het vernietigen van informatie in dit systeem wordt niet gedaan. Ik heb de directie geadviseerd om na te denken over de aanschaf van een beter zaakstelsel en om de huidige informatie op een juiste manier te bewaren of te vernietigen.

In de zomer van 2023 heb ik de directeur van de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) uitgenodigd. De reden hiervoor was dat ik signalen kreeg dat het minder goed liep met het informatiebeheer. Dat vond ik jammer aangezien deze omgevingsdienst archivering altijd goed geregeld had. Er was niemand meer om op strategisch niveau de directie te adviseren rondom informatiebeheer. Helaas bleek dat ook tijdens mijn inspectie begin 2024. Doordat er bij de start van het gebruik van het nieuwe VTH-systeem geen aandacht was voor het informatiebeheer op langere termijn is er bijvoorbeeld niet gezorgd voor kwaliteitsborging. Na ruim een jaar werken bleken er al meer dan 900 dossiers open te staan waar nog iets mee moet gebeuren. Deze en andere zaken heb ik aan het einde van de inspectie besproken met de concernmanager. Hij heeft toegezegd deze zaken mee te nemen in zijn plannen voor komend jaar.

3.3 Zuidelijke Rekenkamer

Met de Zuidelijke Rekenkamer heb ik in een eerder stadium een mappenstructuur afgesproken waarin alle medewerkers hun documenten opslaan. Vervolgens hebben we getest of deze structuur gemakkelijk over te brengen is naar het digitale depot van het BHIC. Dat was ook het geval. Gezien de geringe hoeveelheid informatie is de afspraak dat de management assistente één keer per jaar controleert of alle informatie op de juiste wijze is opgeslagen. Ook in het jaar 2023 is dit gebeurd. Spannender wordt het komend jaar omdat de huidige management assistente vertrekt per eind januari 2024. Zij heeft een werkinstructie achtergelaten voor haar opvolger. Ik zal halverwege 2024 contact opnemen met de Zuidelijke Rekenkamer om te zien of de overdracht goed is verlopen.

3.4 Bij12

Bij12 is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies voor onder meer de Faunawet en grondwaterschade. In de loop der jaren zijn daar nog veel meer taken bij gekomen. De provincies hebben onder de Archiefwet een overeenkomst met Bij12 gesloten, voor de informatiehuishouding rond de wettelijke taken die Bij12 uitvoert. De provinciearchivaris van Utrecht bij Het Utrechts

Archief (HUA) voert het archieftoezicht uit. In 2023 zijn twee formele toezicht-overleggen gevoerd met BIJ12.

Het eerste overleg was met de informatiemanager van BIJ12, die aan de slag wilde met de archivering van websites die door BIJ12 worden beheerd. Aanleiding hiervoor was de archivering van de Risicokaart en de achterliggende database. De informatiemanager heeft alle BIJ12-websites geïnventariseerd (die inventarisatie was er nog niet) en HUA heeft per website geadviseerd wat de voorzieningen voor archivering moesten zijn. Websites die bewaard moesten worden zijn opgenomen in Archiefweb.

BIJ12 heeft in de loop van het jaar een recordmanager uit eigen gelederen geworven. De recordmanager heeft alle verzamelde rapporten, instrumenten en correspondentie van de afgelopen zes jaar van HUA gekregen. De recordmanager is ook aangesloten bij het Vakberaad DUTO van IPO, het overleg van informatiespecialisten.

Verder is in samenwerking met de provinciearchivaris van Zuid-Holland een advies opgeleverd over de aanwijzing van een archiefbewaarplaats voor de blijvend te bewaren informatiebestanden van BIJ12. Die aanwijzing was niet voorzien in de archiefbeheerovereenkomsten die BIJ12 met de provincies in 2018 heeft gesloten.

In 2022 heeft de adviseur digitale informatie van HUA een advies voorbereid voor de aanbesteding van een nieuwe applicatie voor de Landelijke Database Overstromingen. Dat advies betrof de functionaliteiten voor duurzame toegankelijkheid in de database. Tevens zijn adviezen geleverd over het Zwemwaterregister en de formulieren van Archeodepot.

In de zomer is vanuit BIJ12 een verzoek om toetsing gekomen voor de vernietiging van oudere dossiers van de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG). Dit loopt door in 2024: het is een enorme lijst die teruggaat tot de jaren vijftig.

4. Beheer van de overgebrachte archieven

4.1 Archiefbewaarplaats voor papieren archieven

De papieren archieven waarvan de Provincie zorgdrager is, worden beheerd door het BHIC. Deze is gevestigd in de Citadel in 's-Hertogenbosch. Het Rijk is eigenaar van De Citadel, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding ervan. Naast het reguliere onderhoud van de gebouwen en de installaties, is dit jaar een nieuwe inbraakinstallatie opgeleverd. De planvorming om het voormalige restauratieatelier om te vormen tot kantoorruimte en te verhuren aan een partij die past bij de bestemming en profilering van De Citadel, is grotendeels gereed. Er is een intentieverklaring getekend met Erfgoed Brabant.

In 2023 zijn er naast de jaarlijkse wettelijke inspecties voortkomend uit milieuverplichtingen en veiligheid, zoals o.a. verwarming, koelen, brandmeldinstallatie, blusmiddelen, liften en noodverlichting een tweetal “grotere” inspecties uitgevoerd.

Ten eerste worden één keer per vijf jaar de elektrotechnische installaties conform de NEN-3140 gecontroleerd. Vanuit deze NEN-3140 inspectie zijn er een drietal bevindingen gerapporteerd welke direct aandacht vereisten, deze punten zijn dan ook per direct verholpen. De overige bevindingen voortkomend uit de NEN-3140 inspectie met een lagere prioriteit worden momenteel geïnventariseerd en hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld in samenwerking met de gedelegeerd installatieverantwoordelijke.

Ten tweede is er de tweejaarlijkse inspectie geweest door Monumentenwacht. Monumentenwacht is zeer te spreken over de goede bouwkundige staat waarin de Citadel zich bevindt en geeft aan dat de bevindingen voortkomende uit de inspectie van 2021 zijn opgepakt en hersteld.

In het jaar 2023 zijn er 14.553 dossiers aangevraagd uit de provinciale papieren archieven. Het provinciaal archief uit de periode 1987 t/m 1999 en het archief van de Commissaris van de Koningin, 1987-2003 waren de archieven waaruit de meeste dossiers zijn opgevraagd. Beide archieven worden de komende periode gedigitaliseerd. Opvallend verder zijn de 274 aanvragen uit het Provinciaal Bestuur Noord-Brabant, 1814 – 1920 en 233 aanvragen uit het archief van de Commissaris van de Koningin CdK in Noord-Brabant, 1920 – 1969. Dit geeft aan dat burgers en onderzoekers informatie over de Provincie Noord-Brabant zoeken over alle tijdsperioden heen.

4.2 Digitaal depot

Sinds begin 2023 heeft het BHIC de beschikking over een volledig werkend e-depot. Dat betekent dat digitale archieven van onze partners duurzaam beheerd kunnen worden, oftewel we garanderen dat digitale informatie minstens honderd jaar leesbaar blijft. Naast de langdurige duurzaamheid van informatie hebben we ingezet op de toegankelijkheid van de informatie. Voor burgers en voor de medewerkers van onze partners hebben we aparte toegangsportalen gebouwd. Zo kunnen medewerkers fulltext zoeken en bestanden downloaden. In oktober 2023 zijn de eerste digitale dossiers van de Provincie ingelezen. Het ging hier om de gescande bodemdossiers. Dat hebben we teruggezien in de cijfers. Gemiddeld werden in de periode tot oktober gemiddeld 3500 documenten per maand gedownload. In oktober en november 2023 groeide het aantal aanvragen naar gemiddeld 4100 documenten.

Omdat we aan de buitenwereld duidelijk willen maken dat ons e-depot een kwalitatief product is, willen we deze laten certificeren volgens het CoreTrustSeal. Het jaar 2023 heeft dan ook in het teken gestaan van het verzamelen en schrijven van de documentatie die nodig is bij de aanvraag voor dit certificaat. De meerwaarde is dat we onszelf meteen hebben uitgedaagd om werkprocessen die daarvoor alleen in de hoofden van medewerkers zaten op papier te zetten en te optimaliseren. De aanvraag van het certificaat is in november 2023 gedaan. We verwachten in de eerste helft van 2024 het certificaat te verkrijgen.